

Cigányok

Pilinszky Tóni volt az egyetlen cigány az osztályban, és ő is nagyon jól tudta, hogy a cigányokkal valami nincs rendben. Mindenki tudta, szinte mondani sem kellett. Az már nem volt ennyire egyértelmű, pontosan mi az, ami nincs rendben, habár a Csóka Jani, akinek kettővel fölénk kellett volna járnia, de a matek mindig visszavetette, szóval a Csóka Jani szerette hangoztatni, hogy a cigányok büdösek, koszosak, és buták, mint a föld. Pilinszky erre nem szólt semmit, mert a Csóka Jani kétszer akkora volt, mint ő. Pilinszkynek sokkal jobban is mehetett volna a sulisuli, mert nem volt hülye, de tartania kellett magát ahhoz, hogy cigány. Így aztán minden év végén majdnem megbukott, és amikor megkegyelmezték neki, akkor is nyilvánvaló volt, hogy csak azért teszik, mert cigány, és nem akarják diszkriminálni. Ő soha nem használta ezt a szót, hogy diszkriminálni, ellenben Apróné, a magyartanárnőnk annál többször. Hiába hívták így, hogy Apróné, akkora volt, mint egy jól megnyúlt zsiráf, és amikor természetrajz órán kiderült, hogy az embernek és a zsiráfnak is hét nyakcsigolyája van, azonnal tudtuk, hogy Apróné egy másik fajhoz tartozik.

Anyámat is kérdeztem, mi a gond a cigányokkal, nem mintha komoly választ vártam volna rá, inkább csak megerősítést. Anyám nem sokkal korábban gyógyult fel egy furcsa járványból, és időről időre még mindig jelentkeztek nála a tünetek, például holdkóros járkálás formájában. Éjszakánként néha arra riadtam fel, hogy valaki odakint matat az udvaron, és az ablakon kipillantva ott láttam a hálóingés anyámat, ahogy épp tapossa szét a virágágását. Másnap semmire nem emlékezett az egészből, és azt hitte, kóbor macskák randalíroztak odakint.

A cigányokkal akartam tesztelni, vajon mennyire súlyos a baj. Átment a vizsgán, mert egytértett, hogy valami nincs rendben velük. És szerintem mi lehet az, kérdeztem. Az teljesen mindegy, vont vállat az anyám, amivel megint elbizonytalanított. Ha annyira mindegy, akkor talán nem is lehet velük bármit megcsinálni?

Az volt a legjobb a dologban, hogy nem is kellett velük csinálni semmit, mert eleve szegyen volt cigánynak lenni, szóval elég volt csak mutogatni rájuk, és már lehetett röhögni. Az volt mégis a furcsa, hogy ehhez azért kellett valamiféle bátorság, vagy mi, mert én nem merem csak úgy kiállni a sulis folyosójára, és a Pilinszky Tóni háta mögött kurjongatni, hogy büdös cigány, pedig tuti nagy sikert arattam volna vele. Csóka Jani hiába volt síkhülye a legtöbb tantárgyból, elég volt, hogy jó volt súlylökésből, gránáthajtásból, és napjában többször mindenféle gátlás nélkül lekiabálta a Tónit, hogy ilyen meg olyan buzicigány, és

a tanárok és a gyerekek szinte kivétel nélkül rajongtak érte. Még a matekos sem mert soha kiabálni vele, amikor csak bambán állt a táblánál, mert a Csóka Jani majdnem akkora volt, mint a matekos meg a tábla együttvéve. Persze az ötösöket bevágták neki, és magaviseletből is nagyon inogott az egyese, de nyilvánosan senki nem alázta meg. Arra ott volt a Tóni, akit a matekos Paluska Géza bá már eleve röhögve hívott ki a táblához, hogy most akkor jöjjön a kis zseni, és a Tóninak nem volt más választása, ő is csak nevetett a többiekkel együtt. Talán azt gondolta, ha nevetnek rajta, az mégiscsak valamiféle népszerűség, pedig nem volt az. Gergő haverom egyszer azt mondta, valójában félnek tőle, de amikor rákérdeztem, miért kellene félni ettől az aprócska kis nyomorulttól, azt mondta, azt ő sem tudja.

Mindenesetre Gergő haverom se merete nyíltan kiröhögni a suliban vagy a faluban, ezért aztán azt eszeltük ki, hogy titokban támadjuk meg, jól ráijesztünk, és azzal lerójuk ezt a kötelességünket. Így legalább magunk előtt tisztázzuk, hogy nem vagyunk gyávák, és a cigányoktól is azt kapják, amit megérdemelnek, és amit mindenki mástól kapnak. Megfigyeltük, hogy a Tóni és a kishúga, az öt év körüli Betka, aki már most sokkal hülyébbnek nézett ki, mint a bátyja, épp Gergőék előtt szoktak elhaladni hazafelé a boltból. Az apjuk néha elküldte őket sörért, egy nejlonszatyrot szoktak telerakni a sörösüvegekkel, amelyek végig csörömpöltek az úton, mintha direkt jelezni akarnák, merre járnak. Gergőéknek magas, egybefüggő fémkapujuk volt, csak a sarokban volt egy kis szakaszon rácsozat, ott lehetett leskelődni. Az egyik délután kifigyeltük Tónit és Betkát, hogy elindultak a boltba, és a rácsok mögül lestük, mikor indulnak vissza, majd amikor a kerítés elé értek, ahogy csak a torkunkon kifért, ordítani kezdtünk, hogy cigányok, cigányok. Nem volt túl alaposan átgondolt a terv, és utólag sajnáltam, hogy nem valami viccesebbet kiabáltunk, de úgysem hallotta senki más, csak mi meg a két gyerek, és nekik elég mindegy volt, mert így is halálra rémültek, elejtették a nejlonszatyrot, és a sörösüvegek ripityára törtek. Ott is hagyták az egészet úgy, ahogy volt, és rohantak haza, hátra sem nézve, mi meg Gergővel kiabáltunk, amíg bírtuk szusszal. Azt soha nem tudtam meg, Gergő szülei mit szóltak az egészhez, de úgyis csak a cigányokat okolhatták. Aznap volt min röhögnünk Gergővel, és elégedetten nyugtáztuk, hogy mi sem vagyunk már adósai az emberiségnek ezen a téren. Azt hiszem, Gergő fogalmazta meg ezt ilyen szépen, amiért Apróné biztosan büszke lett volna rá.

Apróné azt szokta mondani, hogy a Tóni szülei mindenre azt mondják, hogy diszkrimináció, és így próbálják elhazudni az igazságot. Apróné mérges volt Tónira és a szüleire, és azt állította, a nevüket is lopták, mert egy semmirekellő cigány család nem viselhet olyan nevet, hogy Pilinszky. Ez a név már foglalt, mondogatta Apróné, még hozzá a huszadik század egyik legnagyobb magyar költője viselte, aki nem mellesleg katolikus költő volt. És a Tóniékhoz hasonlóknak hiába szokták bizonygatni, hogy ők is vallásosak, netán katolikusok, semmit nem értenek az egészből, mert számukra a vallásosság csak olcsó külsőségekben és otromba giccsekben merül ki. Az igazi vallásosság, és ezt jól jegyezzük meg, magyarázta Apróné, visszafogott, csendes, alázatos, és szerény, nem pedig olyan hivalkodó, bömbölő, csicsás, és flancos, mint amilyen egy cigány lakodalom vagy temetés. A flancolás számított Apróné számára a legnagyobb bűnnek, és amikor például valaki új karórával a csuklóján jelent meg az osztályban, rákérdezett nála, hogy miért flancol. Persze nem mindenkinél, mert a Csóka Janinál nem mert ő sem rákérdezni, róla csak az első sorban ülőknek suttogott valamit, hogy hátrébb ne hallhassa senki. Az első sorban ülők is inkább úgy tettek, mintha nem hallanának semmit.

Voltak, akik megkérdezték a Tónit, mit gondol azokról a debilségekről, amikről Apróné szokott beszélni, hogy a Pilinszky nevű költő írta. Például hogy a világ az létezik, de rossz, míg az Isten nem létezik, de jó, amit Gergő haverom is felírt a füzetébe, és egytértettünk, hogy semmi értelme. Vagy volt egy másik hasonló baromság, hogy reszketés nélkül senki nem juthat el a labirintus szívébe. De hol van a labirintus szíve? Azt is mondta Apróné, hogy Pilinszky szerint a labirintus titkának megoldása a pont, ami egyszerű és mégis felfoghatatlan. Tényleg felfoghatatlannak tűnt, és úgy láttam a Tónin, hogy amikor ezeket a hülyeségeket olvasták a fejére, sokkal nagyobb zavarban volt, mint amikor csak simán leköcsögcigányozták.

A nagyszünetekben néha bevettük őt a Király, király, adj katonátba vagy a bújócskába, de ilyenkor mindig izgulhatott, mert játék közben még a lányok is durvábbak voltak vele,

akik egyébként ritkán cikizték, inkább csak röhögtek rajta. Ilyenkor viszont ők is úgy lökdösték és rugdalták, ahogy épp jött. Csak akkor láttam őt fesztelenül mosolyogni, amikor egyedül játszott az udvar eldugott szegleteiben valami elhajított játékokkal.

Már az év vége felé jártunk, amikor Tóninak átkattant. Apróné az egyik utolsó óra elején kijelentette, hogy ma nem feleltet, mert beszélgetni akar velünk. Ez gyönyörűen hangzott még az ő károgó hangján is, pedig amúgy nem akart beszélgetni, csak beszélni. Kihúzta a székét a tábla elé, leült, és ragyogó arccal magyarázni kezdett. Azt magyarázta, örüljünk, amíg gyermekek vagyunk, mert a gyermekkor a naiv hit ideje, amikor a világ megismerhetőnek tűnik számunkra. Ez az Édenkert, amelyben világos szabályok vannak, és nekünk elég ezekre a szabályokra támaszkodnunk, hogy ne vesszünk el a világban. Amikor pedig elbizonytalanodunk, a felnőttek útmutatására mindig számíthatunk. Csak kérdezni kell, és ők közlik a választ. Nem kell túlbonyolítani semmit, mondta kegyesen Apróné, és már sejtettük, hogy megint a kedvenc költőjére fog hivatkozni. Így is tett: Pilinszky szerint a világ az, ami van, és ez a teremtés legfőbb szava, amit el kell fogadnunk, és ez maga a nemes egyszerűség. Csak ne hagyjuk, tette hozzá még mindig kedvesen, bár némi sötét árnyalattal, hogy elvegyék tőlünk ezt az egyszerűséget. Mert vannak, akik el akarják hazudni ezt az egyszerűséget, meg akarják vonni tőlünk a biztonságot, a szépséget és minden becses értéket, amit ebben az iskolában belénk akarnak nevelni. Ne hagyjuk magunkat megtéveszteni, és hallgassunk azokra a bölcs szabályokra, amelyek a régi korok megbecsült koponyáitól maradtak ránk. Ezekkel felesleges vitakoznunk, harcba szállnunk vagy kételkednünk bennük. Egyszerű ez, mint a pont.

Apróné még nem ért a mondókája végére, amikor Pilinszky Tóni, aki hátul ült, most épp az egyik csúnyácska, szótlán kislány mellett, akinek a szülei munkanélküli csórók voltak, felállt, és előresétált a táblához, minden bejelentés nélkül. Csak bámult mindenki, még a Csóka Jani sem tudott megszólalni, pedig azt is láttuk, hogy a Tóni tart valamit a kezében, csak épp nem tudtuk kivenni, mit. Apróné döbbenet nézett, és a döbbenete kitarított akkor is, amikor Tóni odaért közvetlenül mellé, és egyetlen gyors, váratlan mozdulattal lesújtott a nyakára. Ekkor már láttuk, hogy egy körzöt tart a kezében, és miután Tóni visszahúzta a kezét, az egész jelenet egy pillanatra kimerevedett. Apróné hosszú, inas nyakán mindannyian jól láthattuk az aprócska pöttyöt: mintha csak a labirintus közepe volna. A következő pillanatban, amikor a sebből kicsordult Apróné rozsdaszín vére, mindenkin kitört a rémület és a téboly: a lányok sikítottak, a fiúk kiabáltak, olyasmiket, hogy azannyát a tetves cigányának, meg ami csak az eszükbe jutott. Apróné felpattant, a nyakához kapott, s amikor látta, hogy vérzik, leroskadt a székébe, és szűkülő hangon kérte az osztályt, hogy mindenki maradjon veszteg. Végül, amikor összeszedte magát, felállt, és bizonytalan léptekkel kibaktatott.

Pilinszky Tóni ott állt a tábla előtt, és az osztálytársaira meg a saját kezére pillantgatott felváltva, és az arca olyan volt, mint egy végsőkig felzaklatott, rémült kis állatnak.

Aztán eltűnt a zűrzavarban.

Mindenki azt beszélte, hogy Tónit kivágták a suliból, de Gergő haverom azt mondta, valójában a szülei vették őt ki, mert azt állították, az egész csak amiatt történt, mert a Tónit diszkriminálták. Gergő ezt állítólag a saját fülével hallotta, amikor a Pilinszkyék az igazgatói ajtájában kiabáltak az igazgatóval meg a helyettesével. Gergő szerint azt mondogatták, hogy az ő fiuk nem gyilkos. A tanárok már úgy emlegették a Tónit, hogy tanárgyilkos, pedig Aprónénak valójában semmi baja nem esett, csak pár csepp vért veszített. Ő maga soha nem beszélt nekünk az esetről, és Pilinszkyt sem idézett már.

Tóni eltűnt a suliból, de a faluból nem, és akárhányszor találkoztunk vele, mindig mosolygva köszönt. Gergő azt mondta, szerinte olyan hülye, hogy fel sem tudja fogni, mi történt, és hogy örülhet, hogy nem küldték javítóba. Szerintem meg nem így van, mondtam Gergőnek. Szerintem azért mosolyog, mert úgy érzi, a cinkosai vagyunk. Gergő erre csak vállat vont. Tóni ekkor már sokkal kevésbé volt érdekes, itt volt a szünidő, és tudtuk, hogy ősszel már nem kezd velünk a Csóka Jani sem, mert megint megbukott matekból. ■ ■ ■

Belugák

Még mielőtt keményre fagyott volna a Duna jege, Gergő azzal állított be hozzám, hogy furcsa dolgot látott. Elutaztak az apjával egy titokzatos helyre, sötét ligeteken és kopár szántóföldeken, néma falvakon és kihalt tanyákon vágtak keresztül a rozszant Zsigulijukkal, és végül áthaladtak egy magas hídon, amely alatt szélesen hömpölygött egy folyó. Gergő majdnem megkérdezte az apját, hogy ez ugyanaz a Duna-e, amelyik mellett mi lakunk, de az apja túl komor volt az egész úton, így inkább annyiban hagyta a dolgot. Az sem derült ki, mi volt a céljuk, mert Gergő erre egyszerűen nem bírt visszaemlékezni, mintha törölték volna a memóriáját. Talán azért, mert visszafelé, ahogy megint jöttek át a hídon, egy tengeralattjárót pillantott meg odalent a Dunában, s ettől teljesen összezavarodott. Esküdözött nekem, hogy egy valódi tengeralattjáró volt, a felszínre emelkedve, a parancsnoki tornyából kimeredő periszkóppal. Azt is látta, hogy az egyébként éjfekete törzse egy kicsit rozsdás volt már, ahol a hullámok nyaldosták.

Gergő tudta, hogy Nandi, aki egy ideig velünk lakott, felépített egy tengeralattjárót hátul a régi fészerben. Soha nem bocsátotta viszont vízre, mert elment, mielőtt megtehetné volna, mi pedig hagytuk, hogy a házaló cigányok szétszedjék a hajóját.

Gergő szerint az apja azt mesélte neki, hogy volt régen egy festménye, még az ő apjának, vagyis Gergő nagypapjának a házában, amelyet azóta lebontottak. Egy tájkép volt, amely a tengert ábrázolta, és Gergő apja órákig képes volt álldogálni előtte, mert úgy látta, hogy a tenger hullámai a képen mozgásban vannak. Semmi más nem volt a képen, csak a tenger, még egy kis csónak se ringatózott rajta, Gergő apját mégis teljesen megbabonázta, és úgy képzelte, a felszín alatt ezerféle történet játszódik le.

Talán azóta is állandóan ezen a festményen rágódhatott, mert sosem hallottam őt beszélni. Egy-egy szót mondott csak, szevasz, jó, kösz, hogyne, ennél többet sosem, és soha nem tudtam, hova néz. Talán a tenger hullámozott a szeme előtt.

Próbáltam elképzelni a tengert, és arra jutottam, olyan lehet, mint azok a könyvek, amelyek nem lehet kiolvasni. Nekem is volt egy ilyen könyvem, az volt a címe, Bálnák és delfinek, és azon a télen sokat forgattam. Amikor belelapoztam, rögtön elvesztem a furcsábbnál furcsább lények kavalkádjában. Gergő először nem akarta elhinni, hogy a kék bálnán és az ámbrásceten kívül más bálnafélék is léteznek. A sötét bálna még hihetőnek tűnt, és persze ki ne hallott volna a belugáról meg a narvárról, de a hosszúsármányú bálnánál már rezegni kezdett a lé, a csukabálnánál pedig hitetlenkedve csóválta a fejét. A delfinek kapcsán majdnem összevesztünk, mert Gergő azt állította, ez csalás, mert mik azok, hogy disznódelfinek, ez a könyv hülyét akar csinálni belőlünk. Talán ott rőfögnek ezek a delfinek valahol az óceánban, és túrják a moslékot a tengerfenéken? Az egyik legkisebb cet az indiai tengeri disznó, állította a könyv, és az állat, amelyet másnéven, habár szintén nem túl hízogató módon, rücskösfarkú disznódelfinnek neveztek, a mellékelt képen mintha kisé bányán mosolygott volna ránk. Még vigyorog is, bökött rá Gergő. Azt se akarta elhinni, hogy édesvízben élhetnek delfinek, hiszen akkor nálunk is nyüzsgöghetnének a Dunában, semmiféle érv nem szól amellet, hogy miért hiányoznak innen, ha egyszer megélnék az édesvízben. Erre nem tudtam válaszolni, hogy miért nincsenek nálunk delfinek, csak nyápic dörgincsek meg iszapízú pontyok, és erre a könyv sem szolgált semmiféle magyarázattal. Vagy talán csak egyelőre nem találtam meg benne, mert ezt a könyvet nem lehetett

kiolvasni, olyan vastag volt, egyszerűen nincs olyan, hogy bárki a végére érne, vagy ha van is, addigra már régen elfelejtette, mi volt az elején. Gergő végül a téli szünetben kölcsönkérte a könyvet, és csak azért adtam oda neki, mert arra gondoltam, ha majd visszkapom, olyan lesz, mintha először látnám. És Gergőt is megváltoztatta a könyv, mintha együtt zuhantunk volna bele abba a mély kútba, amelyet megnyitott előttünk, mert amikor a téli szünet végén átmentem hozzá, azt mondta, még mindig nem hiszi ugyan, hogy tényleg ennyiféle cet létezne, de ahogy itt írnak róluk, az egészen szórakoztató.

Kis történetkéket is tartalmazott a könyv, az egyes fajok ismertetésénél rövid epizódokban meséltek arról, milyen, amikor a nyílt tengeren két delfinraj találkozik, hogyan udvarolnak egymásnak a hosszúszárnú bálnák, és hogyan küzdenek meg egymással a him narválok. Gergő azt mondta, ezek a történetek soha nem estek meg így, ahogy leírták őket, de ez semmin nem változtat. Sokáig kongott bennem ez a félmondata, hogy ez semmin nem változtat.

Ezt akár az apja is mondhatta volna, gondoltam, ha kiejtene ilyen hosszú mondatokat a száján.

Egy sötét januári estén Gergő lihegve rontott be hozzám azzal, hogy hallottam-e a hírt. Ő a tévében hallotta, talán a híradó végén mondták be, nem emlékszik pontosan, de az a lényeg, hogy jönnek. Kik jönnek, kérdeztem vissza, és éreztem, ahogy elsápadok a réműlettől. Gergő ott tartotta a kezében a könyvet, levágta elém az íróasztalomra, és rábökött egy képre. Az állt felette, fehér delfin.

Gergő azt mondta, az apja egyszer arról mesélt neki, a legbiztosabbak akkor lehetünk valaminek a létezésében, ha nem tudunk róla semmit. Nem akartam elhinni, hogy ezt tényleg az apja mondta. Gergőnek talán volt egy képessége, amellyel mondatokba tudta foglalni az apja elszórt szavait. Kicsit úgy, mint a gondolatolvasás. Azt mesélte, az apja régebben imádott olvasni, és még írni is szokott, de már letett róla. Mit szokott írni, kérdeztem Gergőt, mire csak vállat vont, hogy fogalma sincs, de talán történeteket. Az anyja szokta is mondani, hogy bezzeg róla soha nem ír, amire az apja csak zavartan hümmögött, és az anyja ilyenkor elnevette magát, és beletúrt a hajába, mint egy gyereknek. Pedig Gergő apjának már nem sok haja maradt, csak oldalt és hátul, mint egy elfonnyadt babérszörű. Talán a tenger alatti történetekről írt, vettem fel Gergőnek, aki megint csak vállat vont.

Azt mondták be a híradóban, hogy a belugák ismét felúsznak a Dunán, amire már vagy száz éve nem volt példa. Vagy talán kétszázat mondtak, erre Gergő már pontosan nem emlékezett. Más lényeket is mutogattak, vizákat például, amik akkorák voltak, mint egy kistraktor, és egy egész falunyi férfi kellett, hogy befogjanak egy-egy példányt. Márpedig ezek a vizák ezrével nyüzsögtek valaha a Dunában, és itt nálunk is mindenki egész évben viza-pörköltet evett vizaikrával meg vizalevessel. A belugák viszont csak télen szoktak felúszni a Fekete-tengerből, és telente is csak akkor, amikor elég vastagra fagyott a Duna jege, hogy elrejtőzhessenek alatta. A jég alatt bőséges táplálékra leltek ugyanis, és nem kellett tartaniuk a halászoktól sem, mert ha valaki a közelükbe merészkedett, egyszerűen a felszínre emelkedve széttörték a jégtakarót, és a halászok szépen belevesztek a jeges vízbe. Még sosem hallottam erről, mondtam Gergőnek kiszáradt szájjal, mire ő, hogy márpedig itt lesznek, és nem szabad őket elszalasztanunk.

Gondosan fel kellett szerelkeznünk és haditervet készelnünk, hogy senki ne fedezze fel a távozásunkat. Öngyilkos küldetésnek fognák fel az öregeink, ha tudnák, hogy belugalesre megyünk. Gergő nagyon magabiztosan ecsetelte, hogy a globális felmelegedés következtében egyre ritkábban fagy be a Duna jege, így a belugák látogatásai ritkulni fognak, és az sem kizárt, hogy végleg elmaradnak. Ki tudja, ha idén nem lessük meg őket, talán soha nem lesz már rá alkalmunk.

Egy hétfő estére beszéltek meg az indulást. Gergő valahonnan szerzett két mentőmelényt, amelyeket a kabátunk alá vettünk fel, úgy néztünk ki, mint két úrhajós. Gergő kikötötte, hogy szögeket kell a csizmánkba verni, csúszásgátlónak. A Duna jegét nagyjából tíz centis hó borította, ami estére megfagyott, és a tetején jégréteg képződött. Hólapát kellett még és csákány, amellyel léket kell vájnyunk a jégbe, hogy azon keresztül pillantsuk meg a delfineket. Mi lesz, ha halászoknak hisznek bennünket, és széttörik a jéget körülöt-

tünk, kérdeztem bátortalanul, mire Gergő az orra alatt mosolyogva azt felelte, érezni fogják, hogy nem akarjuk őket bántani.

Este nyolckor indultam hazulról, teljes titokban, az ablakon át kiszökve, és minden mozdulatomra kínosan ügyelve, amíg ki nem jutottam az utcára, ott már lélekszakadva rohantam Gergőék háza felé. Az egyik sarok mögül hirtelen kilépett élém, és magához rántott. A kezembe nyomott egy hólapátot, nála volt a csákány, a másik kezében zseblámpa, a hátán kissé szakadozott hátizsák, alighanem az apjától csórta azt is. Nem kellett semmit mondania, egyértelmű volt, hogy ez már a belugák ideje, szinte hallani véltem a távolból a diszkrét prüszkölésüket, ahogy a felszínre emelkedtek valamelyik horgászléknél.

Nem mehettünk az úton, kerteken vágunk át, és egy széles szántóföldön a szegecselt talpú csizmám bele-beleakadt a fagyos göröngyökbe. Gergőt még soha nem láttam ilyen elszántnak, és a csillagokkal pettyezett eget ennyire tágasnak. Ez is olyan, ez az égbolt, mint a bálnás könyvem, nyilallt belém, ugyanolyan kiolvashatatlan, talán csak annyival másabb, hogy meg sem lehet érteni. Habár ez semmin nem változtat.

A hó csendje különbözik minden más csendtől, és ezt akkor tapasztaltam meg igazán. A Duna-partig még átcörtettünk egy halott erdőfoslányon, és ahogy kiértünk a folyóhoz, vakító fehérség tárult fel előttünk, mintha alulról világítaná meg a jégmezőt. Megértettem, hogy ezért jönnek ide a belugák. Sehol másutt nincs ilyen bénult csend, mint ebben a nyomorult faluban, amely olyan messze van a számtalan történetet összehordó tengertől. Ide jönnek, amikor bele akarnak veszni ebbe a hófehér csendbe, amikor olyanok akarnak lenni, mint azok a történetek, amelyek vannak is, meg nincsenek is. Elég sokáig álltunk ott, és Gergő arca egyszerre volt elszánt és rémült. Végül bólintott egy nagyot, hogy menjünk. Azzal ráléptünk a Duna jegére.

Fogalmam sem volt, hogyan fogjuk megtalálni a belugákat, ezt valahogy elfelejtettük megbeszélni. Gergő olyan magabiztosnak tűnt, hogy elhittem neki, valahogy megérzi, hol kell ellapátolnunk a havat, és léket ütnünk a jégbe. Vártam, hogy rámutasson a pontos helyre, amikor zajt hallottam, és az égre pillantottam, pedig éreztem, hogy nem onnan érkezik a hang. Alulról érkezett, mintha ezer beluga sírna fel hirtelen, és a nyüsztésük riptyára zúzna körülöttem mindent.

Emlékszem a szilánkokra, és arra, hogy körülölel valami, aminek az ölelésére egyáltalán nem vágyom. Mintha végigcsókolná a testem egy tüzes nyelv, a talpamtól egészen a fejem búbjáig, és nem tudom kirántani magam a szorításából. Körémfonódik, és egyre mélyebbre csúszom ebbe a hamis oltalomba.

A kórház fehérjébe mocskos sárga vegyült, és a levegő karcolta a torkomat, mintha te lenne szilánkokkal. Elképzeltem a szemem fehérjét, mintha egy végtelen jégmező lenne, de amikor túl élessé vált a kép, az egész láthatatlanná zúzódott szét.

Gergő meghozta a leckét, felkönyököltem, és kortyoltam egyet az íztelen gyümölcsceából. Valahogy hazajutottam, a szobám díszletei közé, amelyek között vadidegennek éreztem magam. Gergő nem akart rámpillantani, lerakta a papírokat az íróasztalomra, és úgy csúszta ki a bálnás könyvet a hóna alól, mintha csak véletlenül ejtené le. Erőtlenül szóltam rá, mintha egy mély gödör aljáról szólnék, hogy azért elmondhatná. Nem tudom azt sem, mennyi idő telt el. Elmondhatná, hogy végleg lemaradtam-e róla. Elmentek-e már a belugák.

Felém fordult, és elnyílt kissé a szája, de ahelyett, hogy megszólalt volna, csak megrántotta a roló zsinórját az ablakon. Meleg fény ömlött be a szobába, és hallottam a hókása cseperését odakintről. Lekéstem róluk. ■ ■ ■

■ Szalay Zoltán (1985) író, újságíró. Pozsonyban él. Legutóbbi kötete a *Faustus kisöccse* c. regény (Kalligram, 2019) és a *Rómer Flóris, a mesék megmentője* c. mesekönyv (Pozsonyi Kifli Pt, 2019). *Senki háza* című új elbeszéléskötete megjelenés előtt áll a Kalligramnál.